

FoF-bulletin

Nyhetsbrev fra Institutt for
filosofi og
førstesemesterstudier

Nr. 4/2012

Oktober 2012

Instituttleders hilsen

Vi har denne høsten gjennomført en omfattende reform av vårt bachelorprogram. Dette har vært en prosess der mange detaljer skal falle på plass. Jeg vil gjerne benytte denne anledning til å takke undervisningsadministrasjonen ved Ståle og Anna-Lisa, og undervisningsutvalget, ledet av Claus, for det utmerkede arbeid. Reformen har to hovedhensikter: den vil sikre at våre studenter både får en bred historisk og en bred systematisk introduksjon til filosofifaget, og den vil gjøre det lettere for studenter ved andre fag å ta kombinasjoner av filosofiemner som kan supplere deres bachelorprogram.

Vi har også lagt ned spesialiseringen i idéhistorie. Grunnene er at det har vært relativt få studenter som har valgt denne spesialiseringen, og vi mangler undervisningsressurser til å tilby to fullverdige bachelorprogrammer ved instituttet. Istedenfor vil vi forsøke en modell som også kan utvides til å gjelde for andre emner og fagkombinasjoner: vi tilbyr emner som naturlig kan inngå som supplement til eksisterende bachelorprogram ved andre fag. Emnet Politisk idéhistorie, for eksempel, trekker en god del studenter fra SV-fakultetet. Dersom vi kan utvikle emner som naturlig kan settes sammen til programpakker, vil vi ha en mulighet til å øke

antall studenter som tar filosofiemner, uten å opprette egne programmer.

Ellers har vi i høst opprettet tre nye samarbeidsavtaler utenfor EU-området og USA, som har vært de tradisjonelle land for undervisningsutveksling. En avtale er med University of the Philippines i Manila (eller mer korrekt Queson City som er en del av Metro Manila), en med Taras Schevchenko National University i Kiev, Ukraina, og den tredje med Peking Union Medical College i Beijing. Alle disse tre er toppuniversiteter i sine respektive land. I tillegg er vi i gang med å styrke vårt samarbeid med Makerere Universitetet i Uganda. NORAD har nettopp lyst ut et program for utdannings- og forskningssamarbeid først og fremst med afrikanske land, og Kevin er i gang med arbeidet å lage en søknad. Det finnes stipendordninger som gjør at vi kan tiltrekke oss studenter også fra disse landene.

Det er altså god aktivitet på undervisningssiden som vil gi uttelling i årene som kommer.

*Med vennlig hilsen
Reidar Lie*

Nye studieplan i filosofi fra 2013

På instituttrådmøtet i september vedtok man en ny studieplan for fagstudiene i filosofi - gjeldende fra vårsemesteret 2013.

Bachelor- og masterprogrammet i idéhistorie legges nå ned, men vi beholder de emnene som har vist seg levedyktige, f. eks. Politisk idéhistorie.

Hovedelementene i den nye studieplanen er ellers som følger:

- Oppdeling av våre tradisjonelle 15 st.p-emner i 10 og 5 st.p-emner.
- I stedet for emnene FIL 111 og FIL 112 får vi nå kursene FIL 120 og FIL 121 - hvert på 10 stp (Filosofihistorie I & 2), samt FIL 122 og 123 hvert på 5st (Filosofiske originaltekster I & II).
- I stedet for emnet FIL 103 får vi nå emnene FIL 124 *Introduksjon til praktisk filosofi* og FIL 125 *Introduksjon teoretisk filosofi*, FIL 126 *Introduksjon til språkfilosofi*, og LOG 110 *Introduksjon til formal logikk*.
- I stedet for de åpne emnene på 200-nivå får vi nå navngitte emner innenfor områder vi har kompetanse i ved FoF. Undervisningen i disse emnene vil som nå gå som fellesundervisning for viderekomne bachelorstudenter, masterstudenter og ph.d-studenter, men med *en* eksamensform for alle studenter på samme nivå og med samme emnekode.

Endringen forutsetter også at den samlede ressursbruken er på samme nivå som nå.

Undervisningstilbudet vårsemesteret 2013

Undervisningstilbudet for kommende vårsemester ble vedtatt i instituttrådets møte i oktober, og blir slik:

UNDERVISNINGSTILBUD VÅREN 2013		
Emnekode	Emne	Faglærer
FIL105/FIL226	Sinnsfilosofi	Erik Brown
FIL120	Filosofihistoria – frå antikken til opplysningstida	Ole Martin Skilleås
FIL122	Filosofiske originaltekstar frå antikken til opplysningstida	Ole Martin Skilleås
FIL124	Introduksjon til praktisk filosofi	Carola von Villiez
LOG110	Introduksjon til formal logikk	Claus Huitfeldt
LOG111	Førsteordens logikk	Claus Huitfeldt
FIL234	Kjønn og filosofi	Kristin Sampson
FIL215	Fenomenologi og eksistensialisme	Bjørn Holgernes
FIL216/FIL225	Moderne politisk teori	Jørgen Pedersen
FIL219	Vitenskapsfilosofi	Sorin Bangu Kevin Cahill
FIL220	Metafysikk	Sorin Bangu
FIL22A/FIL22B	Miljøetik	Espen Gamlund Trygve Lavik
FIL229	Nyere fransk filosofi	Arild Utaker
FIL231/FIL232	Filmens filosofi – Deleuze og Virilio	Helge Pettersen
FIL251	Bacheloroppgave i filosofi	Ingen undervisning
IDH203	Det moderne – klassiske tekster	Paola De Cuzzani
FIL301	Undervisning sammen med	
FIL302	FIL215/216/219/	
FIL303	220/222A/225/226/229/230/231/232/234	
FIL304	Prosjektoppgave	Arild Utaker
FIL350	Masteroppgave	Ingen undervisning
DIDAFIL2	Filosofisk fagdidaktikk	Hans M. Hansteen

Vedtaket forutsetter at vårt forslag til ny studieplan for bachelor- og masterstudiene i filosofi sanksjoneres på fakultetsnivået.

Når det gjelder videreutdanningstilbudet "Norge som innvandringsland", regner vi med at tilby to kurs også i vårsemesteret.

Nytt undervisningsemne: "Velferdsstatens normative grunnlag"

I tillegg til undervisningstilbudet nevnt over er vi, som et ledd i et begynnende samarbeid med Institutt for sammenlignende politikk, i ferd med å opprette et fellesemne på masternivå knyttet til temaet *Velferdsstatens normative grunnlag*.

Emnet er på 10/15 studiepoeng og tenkes aktuelt både for masterstudenter ved de to instituttene (eller for studenter med tilsvarende grunnlag) og også for ph.d-studenter både ved UiB og andre institusjoner. I kurset tas opp forskjellige teorier om rettferdig fordeling som sammenholdes med et komparativt blikk på velferdspolitik. Målet er å undersøke hvordan forskjellige velferdsregimer kan begrunnes normativt, men også å spørre hvordan empiriske studier av velferdsstater kan gi oss en bedre forståelse av fordelingsrettferdighet.

Med forbehold om de to fakultetenes sanksjon, settes kurset i gang allerede i vårsemesteret. Det er Jørgen Pedersen som er vår mann i dette kurssamarbeidet.

Ny NFR-stipendiat: Gro Rørstadbotten

Gro Rørstadbotten har blitt tilsatt i stipendiat på det eksternfinansierte prosjektet til antikkgruppen: "Poetry and Philosophy", og tilstås 3 års permisjon fra sin lektorstilling for samme perioden. Stipendet strekker seg over 3 år og Rørstadbotten tiltrådte stillingen 1. oktober.

Tittelen på hennes prosjekt er foreløpig "Om Platons filosofisk-litterære univers: Dramatisert iscenesettelse og politisk ansvarliggjøring".

Vi gratulerer Gro med stillingen og ønsker henne lykke til med arbeidet!

To nye masterkandidater i høst

To kandidater leverte sin avhandling nå i høst og kan nå titulere seg for master.

Det er **Randi Amundsen** som skrev oppgave om "Erfaringens betydning for menneskelig atferd i naturen". Veiledere har vært Helge Pettersen og Trygve Lavik.

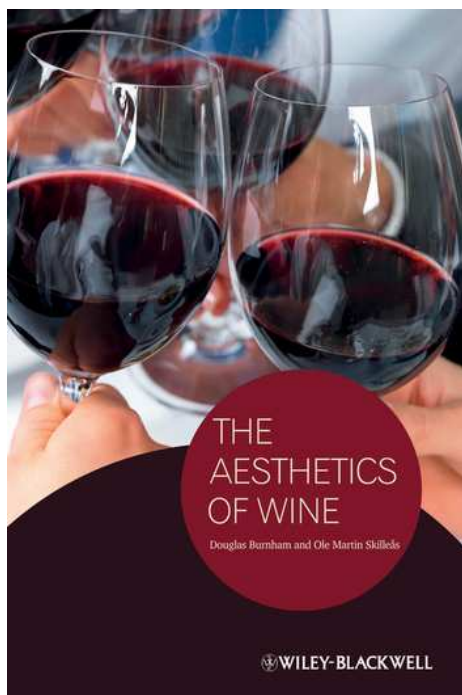
Henrik Berg er den andre som har ferdigstilt sin master. Han har skrevet avhandlingen "Den andre historie. En komparativ analyse av Heideggers sene tenkning og Foucaults vitensarkeologi". Hans veiledere har vært Anne Granberg og Arild Utaker.

Vi gratulerer begge med oppnådd eksamen!

Ny bok: The Aesthetics of Wine

Ole Martin Skilleås har, sammen med Douglas Burnham, nå fått sin bok om "The Aesthetics of Wine" utgitt på Wiley-Blackwell.

I boken, som - enkelt sagt - handler om både vin og estetikk, analyseres vinsmaking som en særskilt *estetisk praksis* og utfordrer med det en del av tankegrunnlaget i moderne estetikk - der de kroppslige sansene til nå ikke har blitt behandlet tilfredsstillende. I så måte inneholder boken også en kime til en omvurdering av estetisk teori generelt.

Boken har allerede fått flere omtaler, f. eks. fra Sunday Express sin velrenommerte vinspaltist Jamie Goode, som bl. a. melder følgende:

This is an important addition to the wine literature. As well as being a serious academic study of the aesthetics of wine appreciation, it's also clearly written and surprisingly accessible - a must read for any curious drinker.

Mer fyllestgjørende informasjon vil finnes her:

http://eu.wiley.com/WileyCDA/WileyTitle/productCd-1444337661_descCd-description.html

Vi gratulerer forfatterne med boken!

Enda en ny bok: The Applicability of Mathematics in Science

Vår nyansatte førsteamanuensis Sorin Bangu har denne høsten fått gitt ut boken "The Applicability of mathematics in Science: Indispensability and Ontology" på forlaget Palgrave MacMillan.

Boken kommer ut i serien "New Directions in the Philosophy of Science".

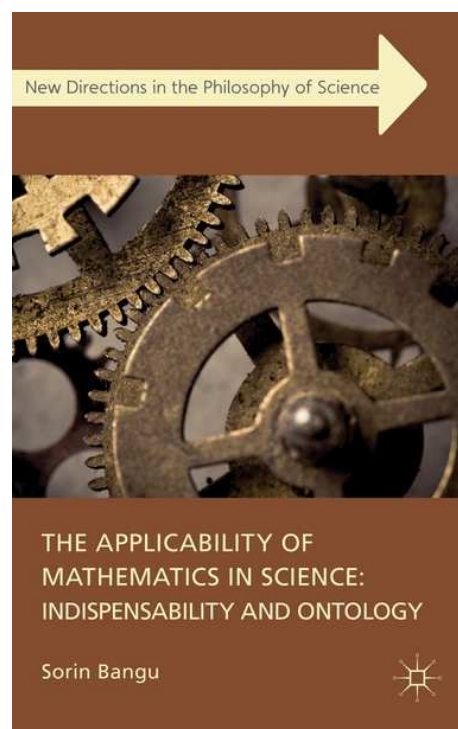
I boken argumenteres det bl. a. for tallenes faktiske eksistens (på lik linje med f. eks. elektroner og gener), og han gjør seg til talsmann for en type Quine-inspirert realistisk

posisjon "...according to which all, and only, entities truly indispensable to the formulation of modern scientific theories should be recognized as existent, regardless of how we might be initially tempted to categorize them".

Noe mer utfyllende informasjon kan man finne her:

<http://www.palgrave.com/products/title.aspx?pid=484348>

Vi gratulerer Sorin så mye med boken!

Instituttseminarene i høst

Etter en del datojusteringer og slikt på høstens gjenstående instituttseminarer kan det være på sin plass med en særskilt bekjentgjørelse også her av det som p.t. er det gjenstående program:

- 25. oktober: Claus Huitfeldt: "Texts as abstract Objects"
- 20. november: Espen Gamlund: "The Moral Demands of Climate Change"
- 8. november; David G.C Vogt: "happiness and Punishment: An Aristotelian Reply to Retributivism"
- 6. desember: Christian Erbacher: The History of Wittgenstein's Nachlass"

Vi benytter også anledningen til en påminnelse om vår arrangementskalender på nettsidene våre, der det til enhver tid skal være oppdatert informasjon om kommende faglige arrangementer. Det er, som man vil se, mange!

<http://www.uib.no/fof/seminar/2012/08/institutt-seminar-vefd-fof>

Vi gjør særskilt oppmerksom på arrangementene i forbindelse med nytilsatt professor Il Anat Biletzki sitt opphold i Bergen - disse går av stabelen tirsdag 20. og torsdag 22. november. Detaljert program vil komme.

Sett for øvrig særlig av den sistnevnte datoen, 22. november, ettersom dette tidspunktet også er holdt av til en avskjedsmarkering for Kåre Johnsen!

Ellers minner vi om at **alle**, ansatte som studenter, selvsagt er hjertelig velkomne på de ulike forskergruppene sine interne seminarer som annonseres innimellom - og selvsagt også instituttseminarene.

Fagutvalget ved FoF

Instituttets fagutvalg består fra og med dette semesteret av følgende studenter:

Ragnhild Thorseth Våge
Amir Ajdinovic
Eirik Kobbeltveit
Stian L. Gundersen (kontaktperson/leder)

Det er for øvrig de samme fire som er valgt inn som studentrepresentanter i instituttrådet (med Ajdinovic som varamann)

Fagutvalget kan nås på følgende e-postadresse:

Fagutvalg-fil@uib.no

...eller direkte til lederen på:

sti09041@student.uib.no

Eilert Jan Lohne er pensjonist

7. august fylte Eilert Jan Lohne 70 år og gikk senere i måneden av som førsteamanuensis ved Institutt for filosofi og

førstesemesterstudier, etter oppnådd aldersgrense.

Med unntak av en kortere tid ved Universitetet i Tromsø har Eilert Jans universitetskarriere vært knyttet til vårt institutt. Han avla magistergradeksamen ved Universitetet i Tromsø i 1974. I årene som fulgte var han hjelpelærer ved Filosofisk institutt i Bergen. Men Eilert Jan hadde også et sterkt politisk engasjement og deltok i lokalpolitikken i Bergen kommune først som medlem av bystyret og seinere som kommunalråd samme sted. Han var kjent som en skarpskodd debattant og brente spesielt for de etiske aspektene ved det politiske arbeidet. Dette satte også spor etter seg da han etter en tid som heltidspolitiker, kunne gjenoppta sin lærergjerning og samtidig utvikle sine forskningsinteresser.

Eilert Jan Lohne

Eilert Jan hadde under tiden som politiker samlet et stort materiale med hovedvekten på de etiske aspektene ved politikken og dette bygde han på og utviklet inn i et moralfilosofisk prosjekt som endte opp i avhandlingen *Etikk i lokalpolitikken: En avhandling i anvend etikk*. Denne avhandlingen forsvarte han for Dr. philos-graden i 2002, og den ble i forkortet form også utgitt som bok.

Eilert Jan har en periode som styrer ved Filosofisk institutt og har alltid hatt et sterkt engasjement for arbeidsforholdene som instituttets medarbeidere ble tilbudt. Han har også hatt en variert internasjonal kontaktflate som han pleiet vel og spesielt står samarbeidet med Department of Philosophy i

Durham frem - der han opparbeidet et program for studentutveksling mellom dem og vårt institutt.

Eilert Jan er en likandes kar både privat og kollegialt og vi vil savne de daglige møtene med ham i korridorene på instituttet.

Kolleger ved Institutt for filosofi og første-semesterstudier.

Kåre Johnsen blir pensjonist

31. oktober går Kåre Johnsen av som professor ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier, etter oppnådd aldersgrense.

Hele Kåres universitetskarriere er knyttet til vårt institutt. Han avla magistergradseksamen i filosofi her våren 1971. I de følgende årene var han hjelpelærer ved Filosofisk institutt inntil han fikk forskningsstipend i 1976. I 1980 forsvarte han sin avhandling "Nødvendighet, referanse og identitet" for den filosofiske doktorgraden. Året etter ble han ansatt som førsteamanuensis ved Filosofisk institutt med særlig plikt til å forelese i logikk. I 1994 fikk han opprykk til professor. To ganger har han vært styrer ved instituttet, første gang like etter at han ble ansatt som førsteamanuensis, andre gang som vår siste ansvarshavende i gamle lokaler i HF-bygget, før vi flyttet til Sydneplass 12-13 i 2007.

Kåres varemerke både som kollega og som filosof har vært en usedvanlig redelighet og faglig integritet. Både i faglige og fagpolitiske diskusjoner ved instituttet har han vært en sentral aktør i mer enn en menneskealder. Hans skarpsindighet, men også hans sindighet, har gjort ham til en usedvanlig respektert person i det filosofiske miljøet her i Bergen. Samtidig viste han i sin siste periode som styrer sin menneskelige allsidighet, da han tok initiativet til instituttets siste fellestur til utlandet i 2006. Ferden gikk til Skottland, hvor Kåre alt var svært godt kjent. Måten turen var lagt opp på, vitnet om hans sans for både natur, historie og det gode liv. Hans egen presentasjon av Skottlands historie viste at hans profesjonalitet går utover hans eget fag. Her var en mann som virkelig kunne noe om Skottland i gammel og ny tid.

Kåre Johnsen

Selv om Kåre ikke har hørt til de som taler oftest og høyest ved instituttet, vil det uten tvil bli merkbart når han nå går av. Vi håper at han fortsatt vil holde kontakt med instituttet og ønsker ham et langt og rikt otium.

Vi ser for øvrig fram til å markere Kåres sorti noe grundigere enn dette den 22. november!

Kolleger ved Institutt for filosofi og første-semesterstudier.

To nye stillinger ved fagstudiene fra 2013

I fakultetets første budsjettforslag for 2013 er de foreslått at FoF får lyse ut to stillinger ved fagstudiene i filosofi fra 2013 (ventelig tilsetting blir august).

Instituttrådet har allerede behandlet prinsippene for utlysning av de to stillingene og slutter seg instituttleders forslag om at den ene stillingen lyses ut i *antikkens filosofi* (fortrinnsvis med tilleggskompetanse i et annet felt), mens det i den andre lyses ut etter en spesialister i sinnsfilosofi *eller* språkfilosofi, også her med tilleggskompetanse i en annen disiplin.

Stillingene lyses ventelig ut i januar.

Høstens timelærere

Etter nokså moderat bruk av timelærere de siste årene, ble det i høst nødvendig å ansette en betydelig mengde midlertidig ansatte for å forestå Examen philosophicum-undervisningen. Mange av dem er vikarer for ansatte i permisjoner eller frikjøpsordninger, men grunnet høyt kurstill og enkelte andre uforutsigbare hendelser er det en del midlertidig ansatte utover dette. I høst kan vi med sikkerhet si at exphil ikke hadde latt seg gjennomføre uten timelærerne. De som er i aksjon ved exphil i høst er de følgende:

Petra Hedberg, Øystein Hide, Heinz W. Krüger, Helle Nyvold, Arne Magnar Rygg, Ole Woldseth, Eilert Jan Lohne, Jørgen Pedersen, Deirdre Smith, Ane Aarø, Bjarne Oppedal, Ester Camilla Blikstad, Ragnhild Jordahl, Tore Ringheim, Ellen Vikersveen, Claus Halberg og Rebecka Avhenniemi.

En del av disse har også noe undervisning ved Akademisk skriving, men her har også de følgende virket i år:

Margrete Dyvik Cardona, Ole Skogseiede, Kjersti Gravelsæter Berg, Matti Wiik, Finn Birkeland, Pål Steiner og Bjørn Møller. De to sistnevnte har også virket ved "Tekst og kultur", i tillegg til Trine Mjanger og Ståle Kristiansen.

Ved "Språk og kommunikasjon" er disse timelærere: Ingrid Næss, Mari Lysne og Janne Sønnensyn.

Personallytt

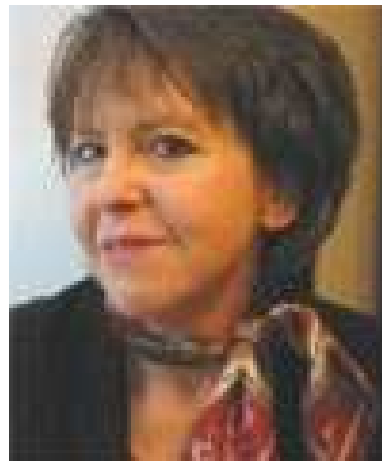
- **Gunnar Karlsen**, som nå - stort sett - er i permisjon fra sin lektorstilling ved Examen philosophicum, vender tilbake til oss i januar. Det gjør han fordi han går inn i stilling (50 %) som forsker ved NFR-prosjektet "Philosophy, Neuro Science and Ethics", i første omgang fram til høsten 2013. Vi ønsker han velkommen tilbake.
- Etter at Gro Rørstadbotten gikk over i stipendiatstilling fra 1. oktober, behøves det en ny leder for vårt kvinnennettverk. Inntil videre blir **Helle Nyvold** leder for nettverket.

- **Richard Sørli** vil vikariere som emneansvarlig ved HF Beta-varianten ved Examen philosophicum - etter at Gro Rørstadbotten gikk hen og ble stipendiat.
- **Erlend Breidal**, som er i sluttfasen på sitt universitetsstipend, vil fra november arbeide på NFR-prosjektet til antikkguppen ("Poetry and Philosophy"). Han skal arbeide med dette i de neste 2,5 månedene.
- **Espen Gamlund** er tilsatt i 40 % stilling i forskerstilling (etikk) ved MO-fakultetet, i tillegg til sin 60 % stilling ved FoF.
- **Margrete Dyvik Cardona** vikarierer denne høsten og inntil videre som koordinator ved Språk og kommunikasjon for Victoria Rosén.

To jubiléer

Vi melder om ett overstått og ett kommende jubileum:

Paola De Cuzzani fylte 60 år den 12. september, og en gratulasjon med overstått dag er på sin plass også her - hvilket ikke betyr at markeringen av begivenheten er helt ferdigstilt fra instituttets side enda!

Paola De Cuzzani

I tillegg vil vår sist nyansatte, som nå er på plass i Bergen, **Carola von Villiez**, fylle 50 den 13. november.

Gratulerer til begge!

FoF-folk i aksjon

Bjørn Holgernes har deltatt på "Landskonferanse for prester i Helsesektoren" (Bergen 11.-13.sept. 2012), der temaet var "«Der folk er» - sykehuspresttjeneste og eksistensielle grunnvilkår". Bjørn holdt her innlegg om «Den mollstemte gleden»

Jonas Lillebø har holdt innlegg på Durham-Bergen-seminaret med tittelen "Hybridity, branchements, dialectics."

Anita Leirfall presenterte paperet "Kant's Conception of Space - a Metaphysical Contribution to Physics" på konferansen "Causation in Physics - Temporality, Modality and Reduction", UMB, 3.-5. september 2012.

Forskergruppa for filosofi og retorikk har hatt workshop "Omkring kritikken av dømmekraften dømmekraften (Kant)". Blant gjestene fant vi Esther Oluffa Pedersen fra Roskilde Universitet, som også er en av initiativtakerne til det danske "Nätverk for kvinder i filosofiske fag" og hun benyttet også muligheten til å bli kjent med vårt eget kvinnenettverk med sikte på et mulig samarbeid.

Forskergruppen for subjektivering og senmodernitet og Forskergruppen for sosialfilosofi og politisk teori arrangerte 27. september konferansen "Neoliberalism and the limits of the human". Dany-Robert Defour fra University of Paris 8 var hovedgjesten og holdt selv innlegget "The effects of the neo-liberal market economy on our psychic economy". Defour er kjent for sine teorier om nyliberalismens virkninger på mennesket, noe han også har bekrevet i f. eks. «L'art de réduire les têtes» ("The Art of shrinking heads" i engelsk oversettelse")

Hans Marius Hansteen og **Amund Børdahl** sin årelange innsats med å registrere og gjøre tilgjengelig Georg Johannessens (1931-2005) etterlatte arkiv, nærmer seg slutten - hvilket også Bergens Tidende har fått med seg. I et tresiders (!) oppslag om "Skatten etter Georg Johannessen" fredag 26. oktober presenteres innsatsen, bl. a. gjennom intervju med de to arkivarene.

Hans Marius Hansteen holdt på den førnevnte retorikk-workshopen innlegget «Dømmekraft, meddelbarhet og sensus communis» på den samme workshopen, mens **Knut Vennesslan** foredro om «Kant som systemtenker».

Publikasjoner

Vi har fått melding om disse publikasjonene siden sist:

Bangu, Sorin: *The Applicability of Mathematics in Science: Indispensability and Ontology*. I serien *New Directions in the Philosophy of Science*. Palgrave Macmillan, 2012.

Brown, Erik og Anne Granberg: *Hva er et menneske? En innføring i filosofiske spørsmål om menneskets natur* (2.utg.), Fagbokforlaget 2012

Lillebø, Jonas:
"Kva betyr det at humaniora er relevant?" Innlegg i *Dag og Tid* nr.32, August 2012

Pedersen, Jørgen: "Social Philosophy. A reconstructive or deconstructive discipline?" I *Philosophy & Social Criticism* 38 (6): 619-643.

Pedersen, Jørgen: "Samspillet mellom filosofi og vitenskap hos Habermas", *Agora*, nr. 1 2012, s. 38-59.

Pedersen, Jørgen: "Et velordnet samfunn basert på rasjonell politikk?", *Agora* 1 2012. s 206-236.

Skilleås, Ole Martin & Douglas Burnham:
"Patterns of Attention: 'Project' and the Phenomenology of Aesthetic Perception", *Rivista di Estetica*, 2012 Volum 51(3), s. 117-136

Skilleås, Ole Martin & Douglas Burnham:
The aesthetics of wine, Wiley-Blackwell 2012 (ISBN 978-1444337662), i *New Directions in Aesthetics Series* (20)

Solheim, Birger:
"Ein banatschwäbischer Familienroman anno 2004", i *Ost-West-Identitäten und -Perspektiven*. Veröffentlichungen des IKGS, Wissenschaftliche Reihe bind 123, s. 193-206

Sørli, Richard:
"Cul-de-sac: om Badiou om Wittgenstein", *Agora* 1 2012, s. 271-287.